ADÂNCI, TOT MAI ADÂNCI, TUNELURILE

— “Dark, Dark Were the Tunnels” 1973 —

de George R. R. Martin

Traducerea: Antuza Genescu

Lui Greel îi era frică.

Stătea în bezna caldă şi deasă de după cotitură, cu trupul firav lipit de bara stranie de metal care străbătea podeaua tunelului. Ținea ochii închişi. Se căznea să stea perfect nemişcat.

Era înarmat. În pumnul drept, încleştat, strângea o suliță scurtă, cu țepuşe, dar nu-i alunga deloc teama.

Străbătuse cale lungă, foarte lungă. Urcase mai sus şi ajunsese mai departe decât oricare alt cercetaş al Oamenilor de multe generații încoace. Îşi croise drum cu greu prin Nivelurile Periculoase, în care creaturile-vierme îi vânau necontenit pe Oameni. O pândise şi-o omorâse pe cârtița ucigaşă incandescentă din Tunelurile Mijlocii, care stăteau să se surpe. Şerpuise prin zeci de culoare fără hartă şi fără nume, care păreau atât de înguste, încât de-abia se putea strecura un om prin ele.

Iar acum pătrunsese până în Tunelurile Străvechi, mărețele tuneluri şi coridoare legendare, din care, se povestea, ieşiseră Oamenii cu un milion de ani în urmă. Nu era laş. Îndrăznea să străbată pasaje în care omul nu mai pusese piciorul de sute de ani.

Se temea, dar nu se ruşina. Un bun cercetaş ştie când să se teamă. Iar Greel era unul foarte bun. Aşa că stătea în linişte pe întuneric, strângea sulița în pumn şi se gândea.

Încetul cu încetul, frica începu să-l părăsească. Prinse curaj şi deschise ochii. Apoi îi închise imediat la loc.

În față, tunelul era cuprins de flăcări.

Nu mai văzuse foc până atunci, deşi auzise de multe ori de el în poveşti. Fierbinte. Şi strălucitor, atât de strălucitor, că te usturau ochii. Pe aceia care-l priveau îndelung îi păştea orbirea.

Aşa că rămase cu ochii închişi. Un cercetaş are nevoie de ochi. Nu putea lăsa focul din fața lui să-l orbească.

Aici în spate, în bezna de după cotitură, ardea chiar foarte tare. Te dureau ochii dacă te uitai cum se agață flăcările de zidurile curbate, dar durerea era suportabilă.

Mai devreme însă, când văzuse focul prima dată, nu acționase deloc înțelept. Se târâse înainte, cu ochi mijiți, spre cotitura zidului. Atinsese focul de pe piatră. Apoi, ca un prost, se uitase dincolo de curbă.

Şi acum îl usturau ochii. Nu aruncase decât o privire înainte de a se răsuci şi de-a se furişa în linişte în locul unde zăcea acum. Îi fusese destul. Dincolo de curbă, focul ardea mai puternic, mult mai puternic decât şi-ar fi putut el închipui. Îl zărea chiar şi prin ochii închişi, două puncte săltărețe şi dureroase, de o strălucire nemaipomenită. Nu voiau să dispară. Focul îi rănise parțial ochii, îşi zise.

Totuşi, când pusese mâna pe el acolo sus, pe perete, nu semănase cu cel din poveşti. Simțise piatra rece şi puțin umedă, ca toate pietrele. Focul era fierbinte, spuneau poveştile. Însă cel de pe piatră nu-l arsese.

Atunci nu era foc, hotărî Greel. Ce era, nu ştia. Nu putea să fie foc, dacă nu te ardea.

Se foi uşor pe loc. Cât se poate de încet, întinse braţul în beznă şi-l atinse pe H'ssig.

Fratele-de-spirit se afla la câţiva metri, lângă una dintre celelalte bare de metal. Îl mângâie cu mintea şi-l simţi vibrând la atingerea lui. Gândurile şi senzaţiile li se amestecară fără cuvinte.

Şi lui îi era frică. Marele şobolan vânător nu avea ochi. Simţul mirosului îi era însă mult mai dezvoltat decât al lui, iar în tunel plutea un miros straniu. Şi de auzit, tot H'ssig auzea mai bine. Cu ajutorul urechilor lui, Greel desluşi din nou zgomotele neobişnuite, stârnite de focul care nu era foc.

Deschise iarăşi ochii. Nu deodată, ci treptat, de data asta. Se uită pe sub pleoapele întredeschise. Găurile lăsate de foc în privirea lui erau tot acolo, dar mai estompate. Iar flacăra mai slabă, care se deplasa de-a lungul zidului curbat al tunelului, era suportabilă dacă nu se uita direct în ea.

Totuşi, nu mai putea înainta. Dar nici înapoi nu avea voie să se târască. Era cercetaş. Avea o datorie de îndeplinit.

Întinse din nou braţul spre H'ssig. Şobolanul vânător îl însoţea de la naştere. Nu-l dezamăgise niciodată. N-o să-l dezamăgească nici acum. Nu avea ochi care să-l doară, dar urechile şi nasul lui îi vor spune lui Greel ceea ce trebuie să ştie despre lucrul de după curbă.

H'ssig mai mult simţi decât auzi ordinul. încet de tot, începu să se târască spre foc.

— O comoară!

Glasul lui Ciffonetto vibra de admiraţie. Stratul de grăsime protectoare de pe faţă nu reuşea să-i ascundă zâmbetul larg.

Von der Stadt arăta neîncrezător. Nu doar chipul, ci tot corpul său emana îndoială. Amândoi bărbaţii erau îmbrăcaţi la fel, în salopete gri fără nici o formă, ţesute din pânză metalică grea. Dar nu puteau fi confundaţi. Von der Stadt avea abilitatea unică de a-şi manifesta îndoiala în timp ce rămânea absolut nemişcat.

Când se mişca sau vorbea, sentimentul răzbătea mai puternic. Aşa se întâmpla şi acum.

— Halal comoară, comentă el, simplu.

Suficient să-l irite pe Ciffonetto, care se încruntă uşor spre tovarăşul său mai bine făcut.

— Eu vorbesc serios, îi zise.

Raza lanternei grele despică întunericul dens şi se deplasă în sus şi în jos pe unul dintre stâlpii mâncaţi de rugină care se întindeau de pe peron până la tavan.

— Uită-te acolo, îl îndemnă.

Celălalt îl ascultă. Plin de îndoială.

— Îl văd. Unde-i comoara?

Ciffonetto mişcă în continuare lanterna în sus şi în jos.

— Asta-i comoara. Tot locul ăsta e o măreaţă descoperire istorică. Am ştiut eu că aici trebuie să căutăm. Le-am spus şi lor.

— Ce-i aşa grozav la un stâlp de oţel? întrebă Von der Stadt, măturându-l şi el cu lanterna.

— Gradul de conservare, răspunse Ciffonetto, apropiindu-se. Deasupra solului e numai zgură radioactivă, chiar şi acum. Dar aici jos avem nişte artefacte splendide. Ne vor ajuta să ne formăm o imagine mult mai clară despre cum arăta vechea civilizaţie înaintea dezastrului.

— Ştim cum arăta vechea civilizaţie înaintea dezastrului. Avem benzi, cărţi, filme, de toate. O sumedenie de mărturii. Războiul nici măcar n-a ajuns pe Lună.

— Da, da, însă aici e altceva. E realitate, rosti şi mângâie afectuos stâlpul cu degetele înmănuşate. Uită-te la el.

Von der Stadt veni mai aproape. Zări litere gravate în metal. Mai degrabă scrijelite. Nu prea adânc, dar se puteau desluşi, deşi mai greu.

Ciffonetto zâmbi din nou. Celălalt se arătă sceptic.

— Rodney o iubeşte pe Wanda, citi el, în cele din urmă şi scutură din cap. La naiba, Cliff, găseşti rahaturi din astea în orice closet public din Luna City.

Tovarăşul său dădu ochii peste cap.

— Dacă am găsi cea mai veche pictură rupestră din lume, tu tot ai zice că nu-i decât cel mai prost desen al unui bivol.

Urmări conturul literelor cu degetele mâinii libere.

— Nu pricepi? E vechi. E istorie. E rămăşiţa unei civilizaţii şi a unei naţiuni şi a unei planete care au pierit cu aproape jumătate de mileniu în urmă.

Von der Stadt nu replică, dar se manifestă mai departe plin de îndoială. Flutură lanterna.

— Mai sunt din ăştia, dacă aşa ceva cauţi, vorbi el şi fixă raza pe un stâlp aflat la câţiva metri distanţă.

De data asta, Ciffonetto citi inscripţia:

— „Pocăiţi-vă, de nu, o să pieriţi”, rosti şi zâmbi, după ce raza lanternei lui se încrucişă cu a camaradului său. Cuvintele profetului, scrise pe zidurile metroului, adăugă încet, chicotind.

— Halal profet, se încruntă Von der Stadt. Cred c-au avut o religie tare sucită.

— Hristoase! N-o lua şi tu întocmai. Era un citat. Un poet de la mijlocul secolului al douăzecilea, pe nume Simon. A scris vorbele astea numai cu cincizeci de ani înaintea dezastrului.

Von der Stadt nu se arătă interesat. Se îndepărtă nerăbdător, plimbând neglijent lanterna printre ruinele negre ca smoala din vechea staţie de metrou.

— E zăpuşeală aici, se plânse.

— Sus e şi mai şi, spuse tovarăşul lui, deja pierdut în lectura altei inscripţii.

— Dar nu-i aceeaşi, veni riposta.

Ciffonetto nu catadicsi să-i răspundă.

— E cea mai mare descoperire a expediţiei, zise el într-un sfârşit, ridicând privirea de pe inscripţie. Trebuie să facem fotografii. Şi să-i aducem şi pe ceilalţi. Ne pierdem vremea la suprafaţă.

— Şi-o să găsim mai multe aici? se auzi întrebarea, plină de îndoială, desigur.

Confirmă dând din cap.

— Păi eu ce tot spun? Suprafaţa e acoperită cu gips. E încă un iad radioactiv acolo sus, după atâtea secole. Dacă a supravieţuit ceva, a supravieţuit sub pământ. Acolo trebuie să căutăm. Ar trebui să ne despărţim şi să explorăm tot sistemul de tuneluri, grăi şi mişcă braţul într-un gest cuprinzător.

— Tu şi cu Nagel v-aţi tot certat pe seama expediţiei. Tot drumul de la Luna City. Se vede că nu prea ţi-a priit.

— Doctorul e un prost, zise Ciffonetto precaut.

— Nu cred. Sunt soldat, nu om de ştiinţă, dar i-am ascultat părerea şi mi se pare logică. Toate lucrurile de aici, de jos, sunt nemaipomenite, dar nu aşa ceva caută el. Nu după ele a fost trimisă expediţia pe Pământ.

— Ştiu, ştiu, caută urme de viaţă. Viaţă umană, mai ales. Aşa că trimite fluturaşi în fiecare zi, tot mai departe. Şi până acum nu s-a ales decât cu câteva specii de insecte şi o mână de păsări mutante.

Von der Stadt scutură din umeri.

— Dacă s-ar uita aici, ar găsi ce caută, continuă celălalt. Nu-şi dă seama cât de adânc săpau oraşele înainte de război. Pe sub picioarele noastre trec kilometri întregi de tuneluri. Nivel după nivel. Acolo ar trebui să fie supravieţuitorii, dacă mai trăieşte vreunul.

— Tu ce crezi?

— Păi, după război, singurii care ar fi scăpat cu viaţă ar fi fost cei din adăposturile de la mare adâncime. Sau cei din tunelurile de sub oraşe. Radioactivitatea i-ar fi împiedicat să iasă la suprafaţă ani de zile. La naiba, nici acum nu găseşti nimic interesant deasupra. Ar fi fost prinşi în capcană acolo jos. S-ar fi adaptat. După câteva generaţii, nici n-ar mai fi vrut să urce.

Dar Von der Stadt nu-i mai dădea atenție şi nici nu-l mai asculta. Se deplasase până la marginea peronului şi acum se holba la şine. Stătu aşa un minut, două, apoi luă o hotărâre. Îndesă lanterna la curea şi începu să coboare.

— Hai, spuse el. Să-i căutăm pe supraviețuitorii ăştia ai tăi.

H'ssig avansă lipit de bara de metal. Îl ajuta să se ascundă şi ținea focul la distanță, aşa că se mişca într-un spațiu îngust şi aproape întunecat. Strângând în brațe bara cu toată puterea, se târî fără zgomot de-a lungul curbei, apoi se opri.

Greel explora cu ajutorul lui: cerceta cu urechile lui şi mirosea cu nasul lui de şobolan. Focul vorbea.

Adulmecă două mirosuri, asemănătoare, dar nu identice. Şi distinse două glasuri. Ca şi cum ar fi fost două focuri. Obiectele strălucitoare care-i arseseră ochii erau un fel de ființe.

Ascultă. Sunetele percepute atât de clar erau cuvinte. Un soi de limbă. Era sigur. Ştia să facă diferența între răcnetele şi mârâitul animalelor şi tiparele vorbirii articulate.

Creaturile de foc glăsuiau într-o limbă necunoscută. Sunetele nu însemnau pentru el nici cât pentru H'ssig, care i le transmitea.

Se concentră asupra mirosului. Era nou, nu-l mai simțise altădată. Parcă aducea cu cel de om, deşi n-avea cum, îşi zise. Un miros asemănător. Şi cuvinte. Oare creaturile de foc să fie oameni? Ar însemna să fie foarte deosebite de Oameni. Dar poveştile pomeneau de cei din vremuri de odinioară, cu puteri şi forme ciudate. Nu cumva sunt creaturile astea aşa ceva? Aici, în Tunelurile Străvechi, unde legendele spuneau că Bătrânii îi creaseră pe Oameni, trăiau asemenea ființe?

Da.

Începu să se foiască. Se mişcă încet, ridicându-se în poziția ghemuit ca să privească prin ochii întredeschişi curba din față. Un pocnet înfundat îl întoarse pe H'ssig la loc sigur din tunelul înspăimântător aflat dincolo de ea.

Nu exista decât o singură cale prin care să poată afla, îşi zise Greel. Tremurând, porni să exploreze precaut cu mintea.

Von der Stadt se adaptase la gravitația Pământului mult mai rapid decât Ciffonetto. Ajunse repede pe fundul tunelului şi aşteptă nerăbdător să coboare şi camaradul lui de pe peron.

Acesta sări ultimii câțiva zeci de centimetri şi ateriză cu o bufnitură. Cercetă peronul cu priviri îngrijorate.

— Sper că mai pot să urc înapoi, spuse el.

— Tu ai vrut să explorezi toate tunelurile, veni răspunsul, însoțit de o ridicătură din umeri.

— Da, admise, luându-şi ochii de la peron, ca să privească de jur împrejur. Şi încă mai vreau. Aici, în tunelurile astea, se află răspunsurile pe care le căutăm.

— Sau aşa afirmă teoria ta.

Von der Stadt se uită în ambele direcţii, alese una la întâmplare şi porni înainte, luminându-şi paşii cu lanterna. Ciffonetto veni imediat în spatele lui.

Intrară într-un tunel lung, drept şi pustiu.

— Spune-mi, rosti Von de Stadt dintr-odată, în timp ce mergeau, să zicem că supravieţuitorii tăi au apucat sfârşitul războiului ascunşi în adăposturi. N-ar fi fost obligaţi să iasă la suprafaţă în cele din urmă? Vreau să spun, cum ar putea cineva să trăiască aici? întrebă şi se uită în jur cu dezgust evident.

— Ai luat lecţii de la Nagel? se răţoi tovarăşul lui. Am auzit întrebarea de atâtea ori, că mi s-a acrit de ea. Recunosc că ar fi greu să trăieşti aici, dar nu imposibil. La început, ar avea acces la cantităţi mari de hrană conservată. Multă mâncare se păstra în subsoluri. Ajungeai la ea prin tuneluri. Mai târziu, puteau să-şi cultive hrana. Există plante care cresc fără lumină. Şi, pe lângă ele, insecte şi animale plicticoase, îmi închipui.

— Un regim pe bază de gângănii şi ciuperci. Nu mi se pare prea sănătos.

Cel interpelat se opri brusc, fără a catadicsi să comenteze.

— Uită-te acolo, zise, arătând cu lanterna.

Lumina tresăltă pe o spărtură zimţată din zidul tunelului. Parcă sfărâmase cineva piatra cu multă vreme în urmă.

Von der Stadt lumină şi el zona ca să se vadă mai bine. Din spărtură cobora un culoar. Agitat, Ciffonetto se îndreptă spre el.

— Ce naiba mai zici de asta? întrebă el, rânjind şi vârî capul şi lanterna în pasajul primitiv, dar le scoase repede. Nu-i nimic pe-aici. Se închide după câţiva metri. Totuşi, îmi confirmă spusele.

Celălalt se arătă oarecum tulburat. Mâna liberă îi alunecă spre pistolul din tocul lateral.

— Nu ştiu, rosti el.

— Nu, nu ştii, continuă celălalt triumfător. Nici Nagel nu ştie. Aici jos au locuit oameni. Poate încă mai locuiesc. Trebuie să organizăm o explorare mai serioasă a întregului sistem subteran.

Se întrerupse, amintindu-şi de argumentul tovarăşului său din urmă cu câteva clipe.

— Cât priveşte gângăniile şi ciupercile tale, oamenii se pot obişnui să mănânce multe lucruri. Se adaptează. Dacă au reuşit să supravieţuiască războiului - şi culoarul ăsta dovedeşte că au reuşit -, atunci au supravieţuit şi urmărilor lui, fac pariu.

— Poate. Nu pricep de ce eşti aşa de nerăbdător să descoperi supraviețuitori. Vreau să zic, expediția e importantă şi măreață şi toate cele. Trebuie să reluăm zborurile în cosmos, iar locul acesta e numai bun ca să ne testăm echipamentul. Şi presupun că savanții tăi vor lua cu ei nişte exponate reuşite pentru muzee. Dar oameni? Ce altceva ne-a adus Pământul, în afară de Marea Foamete?

Primi un zâmbet îngăduitor.

— Tocmai din cauza Marii Foamete vrem să-i găsim acum pe oameni.

Făcu o pauză.

— Acum avem destule cu care să-l atragem pe Nagel. Hai să ne întoarcem, spuse şi porni în direcția din care veniseră, apoi continuă. Marea Foamete a fost o consecință inevitabilă a războiului de pe Pământ. Când n-au mai sosit provizii, a dispărut orice posibilitate de a-i ține pe toți în viață pe colonia lunară. Nouăzeci la sută au murit de foame. Luna ar fi putut deveni autonomă, dar numai dacă avea o populație foarte scăzută. Asta s-a întâmplat. Populația s-a adaptat. Dar noi am reciclat aerul şi apa şi am cultivat hrană în rezervoare hidroponice. Ne-am luptat, am supraviețuit. Şi am început să reconstruim. Dar am şi pierdut mult. Prea mulți oameni au murit. Fondul nostru genetic era foarte redus şi nu prea divers. Colonia n-a avut diversitate rasială nici la începuturi. Asta nu ne-a ajutat. De fapt, populația a continuat să scadă multă vreme după ce am beneficiat de resursele necesare pentru a susține mai mulți indivizi. Ideea consangvinizării n-a mers. Acum, numărul locuitorilor creşte din nou, dar încet. Stagnăm. Ne-a luat aproape cinci secole să reluăm călătoriile spațiale. Şi încă n-am reprodus multe dintre lucrurile existente pe Pământ înaintea dezastrului. Von der Stadt se încruntă.

— „Stagnăm” e un cuvânt cam aspru, remarcă el. Eu cred că ne-am descurcat foarte bine.

Ciffonetto ignoră comentariul fluturând din lanternă.

— Foarte bine, dar nu destul de bine. Nu ne ducem nicăieri. Am făcut al naibii de puține schimbări şi nici prea multe idei noi nu ne-au venit. Avem nevoie de perspective proaspete, de rezerve genetice proaspete. Avem nevoie de stimulare prin contactul cu o cultură străină. Supraviețuitorii ne-ar oferi aşa ceva. Prin câte a trecut Pământul, şi ei trebuie să se fi schimbat cumva. În plus, ei ar fi dovada că viața umană mai poate lua avânt aici. E un aspect crucial, dacă vrem să stabilim o colonie.

Adăugă ultima idee mai mult ca un gând întârziat, dar Von der Stadt o aprobă. Înclină afirmativ din cap cu o figură gravă.

Ajunseseră din nou la stație. Ciffonetto porni direct spre peron.

— Hai să ne întoarcem la bază. De-abia aştept să văd cum îi cade fața lui Nagel când îi spun ce-am descoperit.

Erau oameni.

Greel era aproape convins. Aveau o structură curioasă a minții, dar

era umană. Îi plăcea să sondeze mintea altora. Cunoştea senzaţia aspră, vagă a minţii de animal, umbrele obscene care alcătuiau gândurile creaturilor-vierme. Şi cunoştea minţile oamenilor.

Asta erau.

Straniu, totuşi. Minţile se împreunează într-o adevărată comunicare numai cu un frate-de-spirit. Dar întotdeauna există o comuniune între ele. Întunecată şi de nepătruns, plină de nori, arome, izuri şi sentimente. Dar o comuniune.

Acum, nu avu loc nici o comuniune. Mintea lui comunica parcă cu un animal inferior. Nu percepea nici o reacţie. Oamenii şi fraţii-de-spirit îi răspundeau; animalele, nu.

Aceşti oameni nu-i răspundeau. Aceşti oameni-foc ciudaţi aveau minţi paralizate şi schiloade.

În bezna din tunel, Greel se ridică din poziţia ghemuit. Focul dispăruse brusc de pe zid. Oamenii plecau, se depărtau de el în josul tunelului. Focul se depărta odată cu ei.

Avansă prudent, cu H'ssig alături şi cu sulița în mână. Minţile nu se puteau împreuna la distanţe prea mari. Trebuia să le ţină aproape. Trebuia să afle mai multe. Era cercetaş. Avea o datorie de îndeplinit.

Mintea lui se furişă afară încă o dată, să simtă parfumul altora. Trebuia să fie sigur.

Gândurile lor fremătau în jurul lui haotic, într-un vârtej străpuns de dâre luminoase şi sentimente şi idei săltărețe, pe jumătate vizibile. Prinse câte ceva. Recunoscu ceva. Apoi îi veni o idee.

Gustă prelung şi adânc din minţile lor şi învăţă din ele. Dar parcă tot cu mintea unui animal se împreuna. Nu era perceput. Nu obţinea nici o reacţie.

Ei se depărtau mereu, gândurile li se disipau, iar împreunarea minţilor devenea tot mai dificilă. Greel avansă. Şovăi când ajunse la curbă. Dar ştia că trebuie să continue. Era cercetaş.

Se lăsă la pământ, miji ochii şi se deplasă de-a lungul curbei în patru labe.

Când trecu de ea, se opri cu răsuflarea tăiată. Se afla într-un coridor larg, o peşteră imensă cu tavan boltit şi pilaştri uriaşi, înalţi până la cer. Pasajul sclipea de lumină, o lumină bizară, agresivă, atotstăpânitoare.

Era un loc de legendă. Coridorul Bătrânilor. Acesta trebuia să fie. Nu mai văzuse niciodată o încăpere atât de mare. Dintre toţi Oamenii, el se aventurase cel mai departe şi urcase cel mai sus. Nu se vedeau oamenii, dar focul lor dansa la gura tunelului din capătul celălalt al coridorului. Intens, dar suportabil. Dispăruseră după altă cotitură. Îşi dădu seama că se uita numai la reflexia slabă a focului. Câtă vreme nu se uita direct la el, era în siguranţă.

Pătrunse în coridor, cercetaşul din el strigându-i să escaladeze zidul

şi să cerceteze încăperea de deasupra, din care se înălțau pilaştri. Nu. Oamenii-foc erau mai importanți. Iar în coridor se putea întoarce altă dată.

H'ssig se frecă de piciorul lui. Coborî brațul şi mângâie liniştitor blana moale a şobolanului. Fratele-de-spirit îi simțea zbaterea gândurilor.

Oameni, da, era convins. Şi află mai multe. Gândurile lor nu erau ale acestora, dar erau gânduri umane şi pe unele chiar le înțelegea. Unul dintre ei ardea, ardea să găsească alți oameni. Îi caută pe Oameni, îşi zise Greel.

Acest lucru îl ştia. Era cercetaş şi putea pătrunde în mintea altora. Nu făcea greşeli. Dar ce anume trebuia să facă - asta nu ştia.

Îi căutau pe Oameni. Poate era un lucru bun. Când se gândise prima oară la el, vibrase de bucurie. Oamenii-foc semănau cu Bătrânii din legende. Dacă îi căutau pe Oameni, atunci îi va conduce la ei. O să fie răsplătit regeşte, o să fie slăvit, iar poveştile o să-i ducă numele din generație în generație.

Mai mult decât atât, era datoria lui. De la ultimele generații încoace, lucrurile nu prea mergeau bine pentru Oameni. Vremea binelui se încheiase odată cu sosirea creaturilor-vierme, care-i goniseră dintr-un tunel într-altul. Şi acum, sub picioarele lui, se mai dădeau lupte în Nivelurile Periculoase şi în tunelurile Oamenilor.

Iar Greel ştia că pierdeau.

Încet. Dar sigur. Creaturile-vierme erau noi pentru ei. Mai mult decât animale, dar mai puțin, mult mai puțin decât oameni. Nu aveau nevoie de tuneluri. Pândeau chiar şi prin pământ şi nu erau nicăieri în siguranță.

Oamenii ripostau. Cei care pătrundeau în mintea altora simțeau creaturile-vierme pe care sulițele le ucideau, iar şobolanii le sfâşiau în bucățele. Dar creaturile-vierme fugeau întotdeauna înapoi în pământ. Şi erau multe, multe, iar ei foarte puțini.

Însă aceşti oameni noi, aceşti oameni-foc, puteau schimba rezultatul războiului. Legendele spuneau că Bătrânii luptaseră folosind focul şi arme neştiute, iar aceştia trăiau în foc. Ar putea veni în ajutorul Oamenilor. Le-ar putea da arme puternice ca să alunge creaturile-vierme în bezna din care au venit.

Dar.

Dar aceştia nu erau chiar oameni. Aveau mințile paralizate, iar gândurile lor, în cea mai mare parte, îi erau străine. Nu prindea decât frânturi din ele. Nu le putea cunoaşte la fel ca pe ale Oamenilor, când îşi împreunau mințile.

I-ar putea conduce la ei. Ştia drumul. Înapoi şi în jos, o cotitură aici, încă una dincolo. Prin Tunelurile din Mijloc şi prin Nivelurile Periculoase.

Dar dacă-i conducea şi pe urmă se dovedeau duşmani? Dacă se întorceau împotriva Oamenilor cu focul lor? Se temea de ce-ar putea face.

Fără el, nu-i vor găsi niciodată, era convins. Numai el, din atâtea generații, ajunsese atât de departe. Şi numai furişându-se şi pătrunzând în

alte minți şi cu H'ssig alături. Ei n-ar fi găsit niciodată drumurile pe care venise el, tunelurile acelea şerpuitoare care duceau adânc, adânc în pământ.

Aşa că erau în siguranță dacă el nu făcea nimic, dar atunci creaturile-vierme ar câştiga, în cele din urmă. Ar dura, poate, generații la rând. Şi n-ar rezista.

Trebuia să ia o hotărâre. Nici unul dintre cei care pătrundeau în mintea altora nu putea străbate nici măcar o mică parte din distanța care-l separa pe el de tunelurile Oamenilor. El singur trebuia să hotărască.

Şi va trebui să hotărască repede. Pentru că, îşi dădu seama îngrozit, oamenii-foc se întorceau. Le percepea gândurile stranii tot mai puternic, iar lumina din coridor se intensifica.

Şovăi, apoi porni încet înapoi către tunelul din care venise.

— Stai puțin, spuse Von der Stadt când tovarăşul lui urcase deja un sfert de zid. Hai să vedem ce e şi în direcția opusă.

Ciffonetto întoarse capul stângaci să-l privească, renunță când văzu că nu poate, apoi sări jos. Păru nemulțumit.

— Ar trebui să ne întoarcem. Am văzut destul.

— Tu ai vrut să explorăm şi locul ăsta de aici, îi răspunse celălalt scuturând din umeri. Aşa că hai să facem o treabă ca lumea. Poate că nu ne mai despart decât câțiva metri de încă una dintre descoperirile tale mărețe.

— Bine, acceptă Ciffonetto, scoțându-şi lanterna din curea, unde o vârâse când încercase să se urce pe zid. Poate ai dreptate. Ar fi trist să-l aducem pe Nagel aici şi să dea el peste ceva ce nouă ne-a scăpat.

Von der Stadt îl aprobă din cap. Razele lanternelor se împletiră şi cei doi porniră repede către gura adâncă şi întunecoasă a tunelului.

Se apropiau. Frica şi nehotărârea i se învălmăşeau printre gânduri. Se lipi de zid. Se dădu înapoi, repede şi fără zgomot. Trebuie să stea departe de foc până hotărăşte ce să facă.

Însă după primul colț, tunelul se întindea lung şi drept. Greel se mişcă repede. Dar nu destul de repede. Şi, imprudent, avu ochii larg deschişi când focul apăru dintr-odată, izbitor.

Îl usturau ochii. Chițăi de durere şi se azvârli la pământ. Focul nu voia să plece. Îl vedea cum dansează, schimbând înspăimântător culorile, chiar prin pleoapele lăsate.

Se forță să se controleze. Se afla încă la distanță de ei. Avea încă arma. Întinse mâna spre H'ssig, lângă el. Şobolanul fără ochi îl va ajuta din nou să vadă.

Cu ochii tot închişi, începu să se târască înapoi, departe de foc. H'ssig rămase pe loc.

— Ce naiba a fost asta?

Întrebarea şoptită a lui Von der Stadt atârnă în aer o clipă.

Împietri chiar pe locul în care cotise. Lângă el, Ciffonetto înțepenise şi el la auzul zgomotului. Omul de ştiință păru nedumerit.

— Nu ştiu. Ceva... ciudat. Mi s-a părut că-i un animal care suferă. Un fel de țipăt. Dar parcă cine țipa se străduia să nu fie auzit.

Plimbă lanterna încolo şi încoace, desenând fâşii de lumină pe catifeaua întunericului, dar nu zări nimic. Von der Stadt o îndreptă pe a lui drept în față, fără să se mişte.

— Nu-mi place, zise el, cuprins de îndoială. S-o fi găsind cineva acolo, jos, dar nu înseamnă că e şi prietenos.

Mută lanterna în stânga şi scoase pistolul.

— Hai să vedem, adăugă el.

Ciffonetto se încruntă, dar nu mai zise nimic. Îşi văzură de drum mai departe.

Erau mari şi se mişcau repede. Copleşit de disperare, Greel îşi dădu seama că-l vor prinde. Hotărâseră deja în locul lui.

Dar poate că aşa trebuia să se întâmple. Erau oameni. Asemenea Bătrânilor. Îi vor ajuta pe Oameni în lupta împotriva creaturilor-vierme. Va începe o nouă eră. Vremea fricii va trece. Groaza se va stinge. Gloria străveche de care vorbesc poveştile se va întoarce şi Oamenii vor construi, încă o dată, culoare largi şi tuneluri solide.

Da. Hotărâseră în locul lui, dar luaseră hotărârea cea bună. Singura. Omul trebuie să se întâlnească cu omul şi amândoi vor ține piept creaturilor-vierme.

Ținu ochii închişi, dar se ridică în picioare.

Şi începu să vorbească.

Se opriră din nou, cu picioarele în aer. De data asta nu mai auziră un țipăt înăbuşit, ci un sunet moale, un fel de şuierat, prea clar să-l confunde cu altceva.

Cele două lanterne fluturară în toate părțile preț de câteva secunde. Una dintre ele înțepeni. Cealaltă şovăi, apoi împietri şi ea.

Împreună, dădură la iveală un iaz luminos la capătul îndepărtat al tunelului. Şi în mijlocul lui stătea... ce?

— Dumnezeule, vorbi Von der Stadt. Cliff, spune-mi repede ce e, înainte să trag.

— Nu trage. Nu se mişcă.

— Dar... ce e?

— Nu ştiu.

Glasul savantului tremură straniu, nesigur.

Fiinţa din iazul de lumină era scundă, nu cu mult peste un metru. Scundă şi dezgustătoare. Aducea vag cu un om, dar avea membre disproporţionate, mâini şi picioare strâmbe, groteşti. Iar pielea, pielea avea un aspect scârbos, de larvă.

Cel mai urât era însă capul. Mare, mult prea mare faţă de corp, cu toate acestea, nasul şi gura de-abia se ghiceau. Parcă nu avea decât ochi. Doi ochi mari, imenşi, hidoşi, ascunşi acum sub pleoapele de piele albă ca moartea.

Von der Stadt înmărmurise, dar pe Ciffonetto înfăţişarea creaturii îl zgudui. Totuşi el vorbi cel dintâi:

— Priveşte, rosti cu glas încet. Uită-te în palma ei. Cred... cred că-i o unealtă.

Tăcere. Lungă, apăsătoare. Apoi din nou vocea lui Ciffonetto, răguşită:

— Cred că e un om.

Greel ardea.

Îl atacase focul. Ochii îl dureau şi închişi. Ştia ce oroare îl pândea dacă i-ar fi deschis. Îl atacase focul. Pielea îl gâdila şi-l durea. Din ce în ce mai tare.

Totuşi, rămase neclintit. Era cercetaş. Avea o datorie de îndeplinit. Răbdă, în timp ce mintea lui se împreuna cu a celor doi.

Şi acolo, în mintea lor, descoperi teama, dar o teamă controlată, îşi văzu propria imagine prin ochii lor, distorsionată, înceţoşată. Gustă groaza şi repulsia care se războiau într-unul dintre ei. Şi repulsia pură care-l tulbura pe celălalt.

Se înfurie, dar se stăpâni. Trebuie să ajungă la ei. Trebuie să-i conducă la Oameni. Erau orbi şi schilodiţi şi nu-şi puteau înfrâna sentimentele, dar dacă ar înţelege, ar ajuta. Da.

Nu se clinti. Aşteptă. Îl ustura pielea, dar aşteptă.

— Aia, vorbi Von der Stadt. Chestia aia e un om?

Ciffonetto dădu afirmativ din cap.

— Trebuie să fie. Are unelte. A vorbit.

Avu o scurtă ezitare.

— Dar... Doamne, nu mi-am închipuit niciodată aşa ceva. Tunelurile. Bezna. De sute de ani, numai beznă. Nu mi-ar fi trecut prin cap. Atâta evoluţie în aşa de puţin timp.

— Un om? îşi exprimă Von der Stadt iarăşi îndoiala. Eşti nebun. Nici

un om nu poate ajunge aşa.

Celălalt nici nu-l auzi.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama, bolborosi. Ar fi trebuit să bănuiesc. Radiațiile, bineînțeles. Accelerează mutațiile. Durată de viață mai scurtă, probabil. Ai avut dreptate. Oamenii nu pot trăi cu gângănii şi ciuperci. Nu oamenii ca noi. Aşa că s-au adaptat. S-au adaptat la întuneric şi la tuneluri. A... tresări. Ochii, continuă el, apoi stinse lanterna şi pereții parcă se înclinară spre ei. Probabil că sunt sensibili. Îi facem rău. Abate-ți lanterna.

Tovarăşul lui îi aruncă o privire piezişă.

— E destul de întuneric şi aşa.

Dar îl ascultă. Raza de lumină îşi schimbă direcția.

— Istorie, spuse Ciffonetto. Un moment care va dăinui prin...

Nu apucă să-şi termine propoziția. Von der Stadt era tensionat, cu nervii la limită. Când mută lanterna de pe ființa din tunel, surprinse o mişcare scurtă prin întuneric. O deplasă înainte şi înapoi, văzu din nou mişcarea şi fixă raza pe şine.

Anterior, fusese gata să tragă, dar ezitase, pentru că ființa care aducea a om stătuse nemişcată, dubioasă.

Aceasta de acum nu stătea pe loc. Chițăia şi mişuna. Şi nici nu era necunoscută.

De data asta, nu mai ezită.

Se auzi un răcnet, urmă o licărire. Apoi încă una.

— L-am nimerit. Un afurisit de şobolan.

Şi Greel țipă.

După usturimea insuportabilă, urmase o clipă de uşurare. Dar numai una. Pe urmă, brusc, îl cotropi suferința. Val după val după val. Îl răvăşi, îi strivi gândurile despre oamenii-foc, le strivi teama din mintea lui, îi strivi mânia.

H'ssig era mort. Fratele-de-spirit murise.

Oamenii-foc îl omorâseră.

Urlă de furie amestecată cu durere. Țâşni în față şi ridică sulița.

Deschise ochii. O scânteiere scurtă, apoi iarăşi durere şi orbire.

Dar scânteierea îi fu de ajuns. Lovi. O dată şi încă o dată. Sălbatic, turbat, lovitură după lovitură, înțepătură după înțepătură.

Pe urmă, din nou, universul se înroşi de durere şi auzi a doua oară zgomotul care adusese moartea lui H'ssig. Se pomeni trântit la pământ şi deschise ochii. Foc, era foc peste tot.

Dar nu ținu mult. Numai puțin. Imediat lumea se întunecă la loc pentru Greel al Oamenilor.

Pistolul încă fumega. Mâna tot nu se mişca. Dar Von der Stadt, cu gura căscată, se holba când la creatura care explodase în tunel, când la sângele care i se scurgea pe uniformă.

După aceea scăpă arma şi-şi duse mâinile în jurul stomacului, în jurul rănilor. Ridică degetele pline de sânge şi se uită mirat la ele, apoi la Ciffonetto.

— Şobolanul, îi spuse cu durere în voce. N-am făcut decât să împuşc un şobolan. Urmărea creatura. De ce, Cliff...

Se prăbuşi. Căzu cu un bufnet. Lanterna clipi de câteva ori şi se stinse.

Bâjbâială prelungă în beznă. În cele din urmă, lanterna celuilalt se aprinse şi savantul, palid ca moartea, îngenunche lângă tovarăşul său.

— Von, rosti el, scuturându-l de uniformă. Eşti teafăr? Rupse materialul şi văzu carnea sfâşiată.

— Nici măcar nu l-am văzut venind, bolborosea Von der Stadt. Am abătut lanterna, cum mi-ai zis. De ce? N-aveam de gând să-l împuşc. Nu dacă era om. Am împuşcat un şobolan. Un nenorocit de şobolan. Îl urmărea.

Paralizat, Ciffonetto înclină afirmativ din cap.

— N-a fost vina ta. Probabil că l-ai speriat. Dar acum ai nevoie de îngrijire. Te-a rănit grav. Crezi că poţi să ajungi până în tabără?

Nu mai aşteptă răspunsul. Vârî braţul sub al lui, îl ridică în picioare şi începu să-l care în jos prin tunel, rugându-se să ajungă la peron.

— N-am făcut decât să împuşc un şobolan, repeta întruna Von der Stadt, cu glas uluit.

— Nu te îngrijora. N-are importanţă. O să găsim alţi oameni. O să scotocim în tot sistemul metroului dacă va fi nevoie. O să-i găsim.

— Numai un şobolan. Numai un şobolan.

Ajunseră pe peron. Îl lăsă la pământ.

— Nu pot să urc şi să te car şi pe tine. Va trebui să te las aici. Mă duc după ajutor.

Se îndreptă de spate şi-şi agăţă lanterna de curea.

— Numai un şobolan, repetă Von der Stadt.

— Calmează-te. Chiar dacă n-o să-i găsim, n-am pierdut nimic. Sunt, evident, nişte suboameni. Poate au fost ca noi, cândva. Dar acum nu mai sunt. Au degenerat. Oricum, n-am avea ce învăţa de la ei.

Dar celălalt nu mai asculta şi nu mai auzea nimic. Stătea pur şi simplu proptit de perete, cu braţele strânse în jurul stomacului, simţind cum i se scurge sângele printre degete, bolborosind la nesfârşit aceleaşi cuvinte.

Ciffonetto se întoarse cu faţa la perete. Câţiva metri, până la peron,

apoi liftul vechi şi ruginit, ruinele din subsol şi lumina zilei. Trebuia să se grăbească. Von der Stadt nu avea să reziste mult.

Apucă piatra, se trase în sus şi se agăță de zid disperat, cu mâna liberă pipăind după un punct de sprijin. Încă un efort, mai sus.

Aproape că ajunse, aproape că atinse peronul, când muşchii lui de creatură lunară, flasci, cedară. Un spasm brusc şi mâna îi alunecă. Cealaltă nu reuşi să-i susțină greutatea.

Căzu. Pe lanternă.

Întunericul nu era cel cu care se obişnuise, ci mai dens, mai de nepătruns. Îşi stăpâni urletul.

Când încercă să se ridice, îi dădu drumul. Nu numai lanterna se sparse în căzătură.

Ecoul urletului răsună repetat în tunelul lung şi negru, pe care nu-l vedea. Trecu multă vreme până se stinse. Când, în cele din urmă, nu-l mai auzi, urlă încă o dată. Şi încă o dată.

Într-un sfârşit, răguşit, se opri.

— Von, întrebă el, Von, mă auzi?

Nu primi nici un răspuns. Repetă întrebarea. Să vorbească. Trebuie să vorbească întruna, ca să nu-şi piardă mințile. În bezna din jur, ghici mişcări uşoare la câțiva metri de el.

Von der Stadt chicoti, cu mintea rătăcită în capătul celălalt al infinitului.

— N-a fost decât un şobolan. Un şobolan.

Tăcere. Apoi glasul moale al lui Ciffonetto:

— Da, Von, da.

— N-a fost decât un şobolan.

— N-a fost decât un şobolan.

— N-a fost decât un şobolan.

[*Originally published in „Vertex" Dec. 1973*]